

Verslag van de 240ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

In een wervelend Kraantje Lek verzamelden zich 19 leden.

De president heet allen welkom en spreekt zoals altijd over een overweldigende opkomst.

De secretaris deelt mee dat het afzeggingen heeft geregend en dat één lid zelf voor altijd heeft afgezegd. Onze statuten staan dat eigenlijk niet toe maar het bestuur heeft besloten een oogje dicht te doen. Ook meldt hij dat Dr. De Jong uit Bronkhorst geveld is door een attaque. Er is een kaart met een opwekkende tekst waar een genezende werking vanuit gaat naar hem verzonden. Althans, zo beweerde de kioskhouders tegen de goedgegelovige secretaris.

De penningmeester zegt tevreden te zijn over de financiën en doorgaans gaat zo'n opmerking vooraf aan de aankondiging dat men op vakantie gaat. Dat is ook hier weer het geval en mevrouw de penningmeester mag ook mee. Zo goed gaat het dus.

De editor heeft een nieuwe uitgave van The Dutch Dickensian bij zich en is vandaag aanwezig om de bijdragen van de sprekers los te verkrijgen voor het volgende nummer.

Waarna de president snel het woord geeft aan de sprekers voor deze middag want dat zijn er maar liefst vier.

Allereerst is daar de heer Klok. Hard Times is ook in onze tijd actueel, zo opent hij zijn lezing. Feiten en cijfers bepalen nog steeds de opvoeding van kinderen. Dit principe is volgens hem afkomstig uit de Verlichting. Vervolgens gaat hij in op de politieke gevolgen van het Liberalisme, dat twee takken heeft: de vrijheid van meningsuiting en de economische ruimte voor de ondernemer. Met betrekking tot het laatste geeft hij Boudier als voorbeeld. Louisa en Tom Gradgrind zijn gemankeeerde kinderen Dickens toont hiermee aan dat het geloof in rationaliteit ook een schaduwzijde heeft. Deze schaduwzijde zat ook aan het geloof in de heilzaamheid van de vrije markt. Door de industriële revolutie ontstonden er vreselijke omstandigheden in de fabrieken. De overheid bemoeide zich er nauwelijks mee. De taak die de overheid zichzelf toedichtte bestond uit het handhaven van de orde, zowel in binnen- als in buitenland. Later, na het verschijnen van het dreigend klinkende communistische manifest, ging de overheid, uit angst voor revoluties, over tot het invoeren van betere wetten en voorschriften en werden er stappen gezet naar een socialere staat.

Vervolgens bespreekt Klok eerst de grip die president Roosevelt met zijn New Deal trachtte te krijgen op de marktwerking en vervolgens de theorie van Milton Friedman, die in de jaren zeventig alles weer meer aan de marktwerking over wilde laten. De New Deal beperkingen werden in de jaren tachtig afgeschaft en de banken konden weer hun eigen gang gaan met de bekende gevolgen. Tot slot vergelijkt hij de maatschappij ten tijde van Dickens met die van nu en haalt onder meer Griekenland als voorbeeld aan.

Waarna er vragen en opmerkingen zijn.

De secretaris heeft het over de opkomst van Azië en mevrouw Van Steijnen stelt dat we niets te vertellen hebben.

De heer Kabel merkt op dat de mens een sociaal wezen is en de burger een politiek fenomeen. De heer Van Steijnen vraagt of de Grieken trots zijn; dit blijkt het geval.

Waarna de heer Burden opmerkt dat een zoon van Dickens gewerkt heeft bij Barings bank. Barings bank ging failliet maar dat was ruim honderd jaar later, waar door de connectie enigszins verbleekt, maar toch.

Dan volgt mevrouw De Groot-May. Haar onderwerp is "Hard Times: a society that destroys itself". Dickens werd geboren in de tijd van "The Regency (1811 tot 1820). Typische personages uit zijn werk die deze meer rustige tijd vertegenwoordigen zijn Mr. Micawber en Mr. Turveydrop. Want hoewel er ook in die tijd wel veranderingen waren, waren die niet zo groot als tijdens de Victoriaanse tijd waarin de industriële revolutie begon. Coke Town staat voor al die veranderingen. Zij noemt het "an unlovely, filthy, badly developed new type of town". Het had de oude "cottage industry" opgeslokt. Spreekster stelt dat Dickens al deze ontwikkelingen een bedreiging van zijn eigen levensstijl vond.

Een van de grootste veranderingen in de tijd van de industriële revolutie was de noodzaak tot onderwijs volgens een uniform model. Met een filosofie van realiteit, cijfers en feiten. Maar ook een filosofie waarin geen plaats was voor humaniteit.

Spreekster gaat tot slot nog in op de typen “familie” die in *Hard Times* voor komen. Allereerst zijn daar de leden van Sleary’s Horseriding. Het is het type familie dat voor Dickens belangrijk was. De leden vormen een hechte groep, zij verschijnen, bij hun introductie in hoofdstuk 5 bijna tegelijk. Dan is er de Gradgrind familie. Zij worden los geïntroduceerd; eerst Tom sr., daarna Louise en Tom jr., vervolgens Mrs. Gradgrind en later nog twee kinderen. “Gradgrind embodies the enthusiasm exercised by followers of all new philosophies”. En dan is er nog een derde familie, de arbeiders van Coke Town. “Man made” en het toppunt van utilitarisme.

Waarna er vragen en opmerkingen zijn.

De heer Van Steynen vraagt iets over transities, maar niemand begrijpt hem. Althans de secretaris niet.

Waarop het de beurt is aan mevrouw Willemsen. Zij heeft zich verdiept in de straatvegers van London, Niet direct een onderwerp dat in *Hard Times* voorkomt, maar het had gekund. Zij gaat in op de interviews die Henry Mayhew hield met deze straatvegers en concludeert dat het straatvegen een verkapte maar milde vorm van bedelen was. Echt om geld vragen mochten zij niet van de politie, maar daar hadden de straatvegers eigen methoden voor ontwikkeld. Zo konden de ervaren straatvegers figuren maken van de modder op de straathoeken, zogenaamde “ornamentals”, waarmee de voorbijgangers werden aangemoedigd de beurs te trekken. De straatvegers opereerden doorgaans in georganiseerd groepsverband en gaven elkaar van afstand aan wat voor voorbijgangers er naderden. Dit gebeurde in code; zo was een man een “toff” en een vrouw een “doll”. Buitenlanders werden kernachtig samengevat onder het begrip “French”. Een beetje straatveger liet zich niet tegenhouden door slecht weer. Sommigen waren zelfs uitgerust om tijdens perioden met sneeuw te opereren. Spreekster noemt nog als nevenverdiensten voor de straatvegers het zogenaamde “runnen” voor prostituees (aanbrengen van klanten) en het verrichten van acrobatische toeren bij het uitgaan van theaters en opera’s.

Waarna er vragen en opmerkingen zijn.

De heer Dorrestein stelt dat er overeenkomsten zijn tussen Terry Pratchett’s boek “Dodger” en Henry Mayhew’s “London Labour and the London Poor”.

Tot slot spreekt mevrouw Burden. *Hard Times* verscheen in 1854. Zij geeft ons feiten over die periode, onder andere dat de wereldbevolking toen 1,5 miljard bedroeg en over de wereldtentoonstelling in het Crystal Palace.

Hard Times verscheen in wekelijkse afleveringen. Deze frequentie had gevolgen voor de invloed van de lezers op de inhoud. Normaal gesproken kwamen de boeken van Dickens uit in maandelijks afleveringen en zat er meer tijd tussen de verschillende afleveringen. Zo kreeg Dickens vaker te horen wat de lezers er van vonden en kon hij zijn oorspronkelijke plannen aanpassen. Spreekster meent dat Dickens door zijn eigen ervaringen, “the blacking factory”, goed op de hoogte was van het reilen en zeilen in een fabriek. Zij constateert ook dat door de industriële revolutie de rol van vrouwen in de maatschappij belangrijker werd. Ook stimuleerde de industriële revolutie de ontwikkeling van de spoorwegen. Er zaten dus ook goede kanten aan. Zij sluit af met te stellen dat de “Coke Towns” van deze tijd, inclusief de arbeidsomstandigheden en de lonen, zijn verplaatst naar Azië.

Waarna er vragen en opmerkingen zijn.

Mevrouw Van Steijnen merkt op dat *Hard Times* recentelijk in een Franse krant is gepubliceerd. Het werd tijd kan je stellen.

President dankt alle sprekers en stelt vast dat het boeiende invalshoeken waren en dat we er ook deze keer weer in geslaagd zijn sprekers uit eigen kring te vinden. Daarop laat hij de gerant komen om de bestellingen op te nemen.

Waarna wij aan tafel gaan.

De president ontdekt mevrouw Hesp aan tafel. Oorspronkelijk was zij gekomen om eens “te kijken”, maar inmiddels hebben de kwaliteit van de lezingen, de gevatte kwinkslagen van het bestuur en de hoge voorhoofden van de leden haar overtuigd, zij wenst lid te worden. Zij stelt zichzelf een vraag en heeft het antwoord paraat.

De president vindt *Hard Times* een kort verhaal. Waarvan acte.

De heer Van Steijnen heeft het over bijtende humor en mevrouw Bouwens over het circus. Mevrouw Adolfs vindt dat Dickens de verhaallijn onvoldoende ontwikkeld terwijl daar genoeg mogelijkheden voor waren.

De heer De Landtsheer merkt op dat dit boek speelde in de tijd waarin Dickens zelf leefde.

De penningmeester vindt *Hard Times* een overzichtelijk en beknopt boek. Hem viel op dat de fantasie van Sissy is groter is dan die van Bitzer. De laatste mag dan van de feiten en cijfers zijn en trots zijn op zijn gebrek aan sociale eigenschappen. Hij heeft wel degelijk een zwak punt. Zijn moeder ontvangt van hem een kolentoelage. De penningmeester vindt dit een ernstige verzwakking van het karakter van Bitzer.

Waarna het tafelgesprek verder gaat over Slackbridge en Blackpool en wie van de twee erger is. De heer Burden meent dat één van hen een klokkenluider is maar het wordt maar niet duidelijk wie hij bedoelt.

Mevrouw Hesp vindt het boek niet altijd geloofwaardig want met de karakters van Mrs. Blackpool en Mrs. Gradgrind wordt weinig gedaan.

Hierop maakt de president nog een niet ter zake doende opmerking over de Yorkshire boardingschools en gaat de conversatie op hoge toon verder over: lijken zoeken in het water, de drooglegging van de Biesbosch (het zal tijd worden), de getijden van rivieren, wijn uit Dordrecht en de onvermijdelijke typering "Dark Satanic Mills" die iemand nog aan Dickens probeert toe te schrijven maar dat was natuurlijk William Blake.

Waarop de president de bijeenkomst besluit met de mededeling dat hij vandaag trots was president te zijn van de Haarlem Branch en dat hij moeite had om eenvoudig te blijven.